

U ja'aso'ob in chiich

- ✎ Ursula Nafula
- 👤 Catherine Groenewald
- 🗨️ María Gelmy Cauich Cocon, Ruth del Carmen Chuc Caamal
- 💬 maayat'aan
- 📊 nivel 4

U ch'olpaak'al in chiiche' jach ki'ichkelem. Ichile' yaan ya'abkach sorgoi', k'anwóolisneek' yéetel ts'íim. Ba'ale' u jats' utsile' leti' le ja'aso'obo'. In chiiche', kex ya'ab u yáabilo'obe', in wojele' teen u asab yaabiltmajen. Óol sáansamal ku páayt'antiken tu yotoch. Leti'e' jach ku tsikbaltik ten ya'ab mukbilt'aano'ob. Ba'ale' yaan jump'éele' tak be'elajak ma' u ya'al ti' teene', le je'ela' leti' le kúuchil tu'ux ku meentik u tajal le ja'aso'obo'.

Jump'éeel k'iinake' tin wilaj jump'éeel xaak te' k'iino' tu jool u yotoch in chiich. Ka tin k'áataj ti'e' ba'ax u biilal, ka tu núukaj tene' "in esaj xaak". Tu ts'éeel le xaako' yaan ya'ab u wáal u le' ja'asi', le je'elo'oba' ku walk'esa'alo'ob tumen in chiich waj ba'ax k'iin. Tene' tin ch'a'aj its'atil. "Ba'ax u bilal le le'obo' chiich" tin k'áataj ti'. Leti'e' chéen tu núukaj ten "In esaj le'ob."

Jach ma'alob in wilik in chiich, le ja'aso'obo', u le'obo' yéetel le nojoch tikinsu'uk xaako'. Chen ba'ale' in chiicho' tu túuxtajen iknal in na' utí'al in meentik jump'éel k'uben. Chiich cha' in wilik bix a máak'a'antik..." ma' patikabaj paal, meent le ba'ax kin wa'alik techo'. Táan u seen a'alik tene' ka' j-binen áalkabil.

Ka' suunajene' in chiicho' kulukbaj te' joolilo', chen ba'ale' mina'an ti' le xaako' mix le ja'aso'obo'. Chiich: -Tu'ux yaan le xaako', Tu'ux yaan le ja'aso'obo' yéetel tu'ux tu'ux yano'ob...- chen tu núukaj tene': Ti' yaano'ob tin esaj kúuchile' ¡Jach táaj tu lu'usaj in wóol!

Ka' máan ka'ap'éel k'iine', in chiicho' tu túuxtajen tu kúuchil u weenel uti'al in ch'a'ik u xóolte'. Ka tin wach'aj le joonajo' tin ch'a'ik'taj u ki'ibokil le ja'as ku tak'antalo'. Tu ichile' ti' yaan u nojoch xaak in chiicho'. Utsil u ta'akmaj yáanal jumxéet' úuchben sak nook' ka tin li'isaj ka' tin wúuts'bentaj u ki'iki' booko'.

Ja'ak' in wóol ka tin wu'uyaj u t'aniken in chiicho', "Ba'ax ka meentik. Jalti' taas ten in xoolte'o'". Ka' tin séebkunsaj in bisik u xoolte'o'. "Ba'axten ka che'ej", tu k'áataj ten in chiich, le k'áatchi'o' tu meentaj in wilike' láayli' táan in che'eje' tumen tin kaxtaj le esaj kúuchilo'.

Ka' sáachaje' in chiiche' taal u xíimbalt in na'. Te súutuko' jóok' in wáalkab tu najil uti'al in xak'altik tuka'atéen le tak'an ja'aso'. Jach táaj ya'ab ja'as tak'am, ka' túun tin ch'a'aj jump'éeli' ka' tin ta'akaj ichil in nook'. Ka' ts'o'ok in balik le xaako' binen paachnaj ka' túun tin jaantaj séeb. Mix juntéen ts'o'ok in jaantik jump'eel ja'as jach taj ch'ujuk je'ex lelo'.

Ka sáaschaje' in chiiche' bin u jok u yich pak'áalo'ob u pak'maj te' ka'anche'o', j-ooken tu najil lilit'áankil ka tin xak'altaj le ja'aso'obo', ool k'as tak'antak. Ma' tin tukultaj in ch'a'ik kamp'éeli'. Ka júup in lilit'áankile' tin wu'uyaj u se'em in chiich te' joolo' ka tin ta'akaj le ja'as ichil in nook'o', ka j-máanen tu tséel.

Ka sáaslaje' u k'iinil u bin máak tu kúuchil koonol. In chiiche' j-
ajij ti' u píik'il sáastal. Leti'e' ku molik le tak'an ja'aso'obo' yéetel
ts'iimo' uti'al u bisik u konej. Le k'iinako' ma' tin séebkunsaj in
bin in xíimbalti' chen ba'ale' ma' pajchaj in tajkinbaj ya'ab
k'iino'bi'.

Ti' le áak'abil je'elo' tu t'áanen in na', in yuum, yéetel in chiich.
In woojel ba'axteni'. J-binen wenel yéetel jump'éel ch'a' nu'uk,
ma' k'a'abet in ka ookol tu ka'ateni', mix tin chiich, mix tin
yuumo'obo' yéetel ti' mix máak.

Cuentos para México

global-asp.github.io/storybooks-mexico

U ja'aso'ob in chiich

Texto: Ursula Nafula

Ilustraciones: Catherine Groenewald

Traducción: María Gelmy Cauich Cocon, Ruth del Carmen Chuc Caamal

Este cuento se origina en el African Storybook (africanstorybook.org) y es presentada por Cuentos para México, que ofrece libros para niños en muchos idiomas que se hablan en México.

Esta obra está bajo una Licencia Creative Commons
[Atribución 3.0 Internacional](https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/).